

3. Бондаренко Е. А. Формирование готовности будущих офицеров тыла к управленческой деятельности : автореф. дис. на соискание учёной степени канд. пед. наук : спец. 13.00.08 «Теория и методика профессионального образования» / Е.А. Бондаренко. – Саратов, 2009. – 20 с.
3. Васильченко Л. В. Професійна компетентність керівника школи / Л. В. Васильченко, І. В. Гришина. – Х. : Вид. група «Основа», 2006. – 208 с.
4. Вудкок М. Раскрепощенный менеджер. Для руководителя-практика / М. Вудкок, Д. Френсис ; [пер. с англ.]. – М. : Дело, 1991. – 320 с.
5. Галімов А. В. Комплексна методика підготовки майбутніх офіцерів напрямку «Охорона та захист державного кордону» в умовах інноваційних технологій / Галімов А. В. // Вісник Національної академії Державної прикордонної служби України. – 2012. – Випуск 5. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://archive.nbuv.gov.ua/e-journals/Vnads/2012_5/12gavuit.pdf
6. Иванова І. В. Професіоналізація менеджменту : монографія / І. В. Иванова. – К. : Нац. торг.-екон. ун-т, 2006. – 695 с.
7. Кузьмина Н. В. Акмеологическая теория повышения качества подготовки специалистов образования / Н.В. Кузьмина. – М.: ИЦПКПС, 2001. – 144 с.
8. Маркова А. К. Психологические проблемы повышения квалификации / А. К. Маркова // Педагогика. – 1992. – № 9–10. – С. 65–67.
9. Мойсеюк Н. С. Педагогіка : навчальний посібник / Мойсеюк Н. С. – К.: Гранма, 1999. – 350 с.
10. Наказ Міністра оборони України від 16.07.97р. № 300 «Про затвердження Положення про військове господарство ЗС України». – К.: Видавництво «ВАРТА» 1998. – 248 с.
11. Решетник С. М. Професійна підготовка майбутніх офіцерів до службової діяльності у внутрішніх військах міністерства внутрішніх справ України як професійна і педагогічна проблема / Решетник С. М. // Вісник Національної академії Державної прикордонної служби України. – 2012. – Випуск 5 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://archive.nbuv.gov.ua/e-journals/Vnads/2012_5/12gavuit.pdf.
12. Статути Збройних Сил України. – К. : Видавництво ЗАТ «ВПІОЛ», 2004. – 499 с.
13. Указ Президента Украины № 479/2013 – Президент України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.president.gov.ua/ru/documents/16025.html.
14. Український педагогічний енциклопедичний словник. Видання друге, доповнене й виправлене – Рівне: Волинські обереги, 2011. – 552 с.
15. Хуторський О. Формування професійної компетентності вчителя математики / Хуторський О. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://vk.com/doc176104974_151077659?hash=61385cdcd0348615af&dl=28aabb49a7217e1962.

УДК: 378.016

Чжоу Нань

ПЕДАГОГІЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ РЕКРЕАЦІЙНОГО ТУРИЗМУ ЯК ЗАСОБУ ОЗДОРОВЛЕННЯ СТУДЕНТІВ

Анотація. У статті визначено поняття туризму, його основні види та функції. Розкрито суть рекреаційного туризму та особливості його організації. Проаналізовано можливості використання цього виду туризму в оздоровчій роботі студентів вишів.

Ключові слова: рекреаційний туризм, оздоровлення, студент, педагогічний потенціал.

Zhou Nan. Pedagogical potential of recreational tourism as a means of students' health improvement.

Annotation. The article defines the concept of tourism, its main types and functions. The essence of recreational tourism and the features of its organization are revealed. The possibilities of this kind of tourism in students' healthy work are analyzed.

Key words: recreational tourism, health improvement, student, teaching potential.

Постановка проблеми у загальному вигляді. У сучасному суспільстві особливої актуальності набуває проблема оздоровлення молоді, що пов'язана зі стійкою тенденцією погіршення здоров'я дітей та юнацтва внаслідок кардинальних змін умов життя сучасної людини. Зокрема на тлі широкої механізації побутової повсякденної діяльності ознаками сьогодення стали: малорухливість людей, недотримання здорового способу життя і відрив їх від природи, незбалансоване харчування, нервово-емоційні перевантаження тощо. У свою чергу ці чинники провокують збільшення захворювань серцево-судинної системи, порушення обміну речовин та інші проблеми у фізичному та психічному стані. На жаль, неврози,

гіпертонічна і гіпотонічна хвороби, ранній атеросклероз, інфаркт міокарда стали постійним явищем серед населення економічно розвинених країн, причому ці хвороби останніми роками виявляються навіть у людей дитячого та юнацького віку. Якщо окремо говорити про стан здоров'я сучасних студентів, то в більшості з них теж фіксуються негаразди зі здоров'ям, причому така негативна картина спостерігається в усіх країнах світу. Зокрема, за статистичними даними, кількість студентів, в яких у період навчання у вишах виявляються серйозні відхилення у стані здоров'я, коливається від 10 до 50 %.

З урахуванням вищевикладеного викладачі вищих навчальних закладів здійснюють активний пошук нових ефективних шляхів і засобів покращення здоров'я студентів. Одним із таких шляхів є використання у виховній роботі засобів рекреаційного туризму.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз наукової літератури засвідчив, що проблемі здоров'я та оздоровлення студентів присвячено праці М. Артюхова, Ю. Бойчука, Ге Шухуа, М. Гончаренко, В. Горащука, Лі Дачжао, Ляо Цайчжи, Чжан Шинці та інші. Питання використання можливостей різних видів туризму в педагогічному середовищі розкрито в дослідженнях таких авторів, як Ю. Забаєва, Д. Ісмаєва, М. Скрипник, В. Федорченко, Н. Фоменко, Г. Цехмістрова та ін.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Високо оцінюючи внесок науковців у вирішення проблеми оздоровлення студентів, вважаємо за необхідне зазначити, що проблема використання рекреаційного туризму в оздоровленні студентів повною мірою не досліджувалась.

Формулювання цілей статті. Метою статті є визначення педагогічного потенціалу рекреаційного туризму як засобу оздоровлення студентів.

Виклад основного матеріалу дослідження. Як зазначається в науковій літературі, термін туризм перекладається з французької мови як «прогулянка, поїздка». Зокрема відповідно до визначення Міжнародної конференції туризму, турист – це «людина, яка прибуває в країну, в якій вона постійно не проживає та не займається діяльністю за гроші, з метою проведення вільного часу заради лікування, розваг, відпочинку, освіти, релігії, спорту, у сімейних чи ділових обставинах». Слід також нагадати, що в документах Організації об'єднаних націй (ООН) туризм визначається як міграція, що не пов'язана зі зміною постійного місця проживання, тобто туризм – це поїздки, які закінчуються поверненням до місця початку подорожі. З урахуванням визначень феномену туризму, наведених у документах міжнародного масштабу, Т. Фролова трактує це поняття як «тимчасові виїзди (подорожі) людей з постійного місця проживання в оздоровчих, пізнавальних, професійно-ділових, спортивних, релігійних та інших цілях без діяльності, що оплачується, які не пов'язані зі зміною постійного місця проживання, тобто туризм – це поїздки, які закінчуються поверненням до місця подорожі» [1].

Основними функціями туризму є такі: оздоровча; пізнавальна; просвітня; комунікативна; задоволення потреб у зміні вражень; надання економічних благ і послуг відповідно до вимог туриста; сприяння раціональному використанню вільного часу людей; сприяння збільшенню зайнятості та підвищенню життєвого рівня місцевого населення; збагачення соціально-економічної зайнятості та підвищення життєвого рівня місцевого населення; збагачення соціально-економічної інфраструктури та міжрегіонального співробітництва країн та народів [1, с. 4]. Погоджуючись із вищенаведеними думками вважаємо, що до названих функцій туризму слід додати ще одну – педагогічну, яка дотепер ще не реалізується на практиці достатньою мірою.

Як встановлено, науковцями виокремлено такі види туризму: 1) спортивний, що включає в себе водний, лижний, гірський туризм тощо; 2) лікувально-оздоровчий (поєднує задоволення людини потреби в лікуванні з реалізацією інших функцій туризму); 3) культурно-пізнавальний (дозволяє розширювати знання людини за різними напрямками); 4) ностальгійний (задовольняє потребу у відвідуванні місць, пов'язаних із подіями індивідуальної біографії особи чи близьких їй людей); 5) пригодницький (екстремальний) туризм (задовольняє потребу членів суспільства в «гострих відчуттях», випробуванні своїх можливостей у різних складних ситуаціях, включає різні види: похідні експедиції, сафарі-тури (охота, рибалка), яхтінг: морські й річкові подорожі); 6) релігійний туризм, включаючи паломництво, пов'язаний із задоволенням релігійних потреб людей самих різних конфесій; 7) місіонерський туризм

(реалізує потребу в духовному саморозвитку особистості через залучення до тих чи інших духовних цінностей); 8) подієвий туризм (передбачає задоволення потреби громадян у відвідуванні певного значущого для неї заходу); 9) комунікативний туризм (пов'язаний з потребою людини в міжособистісних контактах – наприклад, з пошуком супутника життя, партнера з колекціонування та ін.); 10) екологічний туризм (присвячений відвідуванню заповідних територій, участі в природоохоронній діяльності тощо); 11) освітній туризм, що передбачає подорожі з метою навчання – наприклад, для вивчення мови); 12) соціальний туризм (подорожі, що субсидуються із засобів, які виділяються державою на соціальні цілі); 13) рекреаційний туризм, що включає розважальні для видовища програми, туристично-оздоровчі програми, заняття за інтересами тощо [2, с. 35].

Наше дослідження присвячено вивченню педагогічних можливостей саме останнього з визначених видів туризму. У світлі цього слід відзначити, що сьогодні використанню природного середовища як цінного національного багатства, що може застосовуватися з метою покращення якості життя та здоров'я людей, приділяється значна увага в різних країнах світу. Причому особливий значущості набуває можливість використання природного середовища саме у процесі оновлення та зміцнення здоров'я людини. Тому рекреація сприймається фахівцями як важлива умова покращення життя людини та чинний фактор зняття напруги та стресів, відновлення працездатності. Тому в багатьох країнах світу з метою розвитку рекреаційного туризму активно освоюються нові території з різними видами ландшафту, упорядковуються й перетворюються раніше освоєні [3, с. 4].

Так, рекреаційний туризм активно розвивається в Китаї, адже в цій країні є значна кількість цікавих природних і культурних об'єктів. Незважаючи на те, що ці об'єкти розподіляються на території країни нерівномірно, практично в кожній провінції чи автономному районі, місті існують певні природні багатства, які становлять значний інтерес для туристів [4]. Відзначимо, що до рекреаційних походів залучаються як мешканці Китаю, так й інших країн, причому кількість таких туристів у Китаї щороку постійно збільшується.

Для вдосконалення організації туристської рекреації слід урахувати кліматичні умови країни й, зокрема, комплексний вплив метеорологічних факторів – температуру, вологість, небезпечні атмосферні явища тощо. У цьому плані кліматичні умови в різних місцях Китаю суттєво різняться. Зокрема за кліматичними умовами територія країни поділена на 6 поясів: помірно-холодний, помірний, помірно-теплий, субтропічний, тропічний та екваторіальний. Природні ландшафти Китаю є також різноманітними, що дозволяє використовувати з рекреаційною метою гірський, степний, пустельний, морський, озерний, річний та інші ландшафти [11]. Безумовно, кожна країна має свої краєвиди, які можна також успішно використовувати з вищевказаною метою.

Відзначимо, що в низці цілей, які поставлені перед рекреаційним туризмом, особливе місце займають педагогічні. У цьому плані доцільно навести висновки науковців (В. Федорченко, Н. Фоменко, М. Скрипник, Г. Цехмістрова), які вважають, що в «обґрунтуванні перспектив розвитку туристології в контексті педагогіки як на стратегічному, так і на тактичному рівнях» неможливо обійтись «без єдності державної, суспільної та особистісної складових, їх системної, інтегрованої сутності».

Учені також наголошують, що в основу розробки педагогіки туризму має бути покладено такі важливі вимоги: глибоке розуміння туризму як важливого чинника соціальної й культурної інтеграції, як інструменту культурної взаємодії, засобу самовдосконалення особистості, що підтверджують матеріали ВТО і міжнародних форумів; усвідомлення всіма державами потреби інтеграції зусиль міжнародної туристської спільноти для інтенсивного розвитку туризму; активний розвиток технології галузі, що дозволить нарощувати потужності індустрії туризму; створення нових програм розвитку туризму, розробка оригінальних концепцій соціально-економічного зростання, охорони навколишнього середовища, в яких декларуються завдання туризму; розробка проекту Концепції підготовки працівників туристичної галузі [5].

З метою визначення перспектив використання рекреаційного туризму як засобу оздоровлення студентів нами було проаналізовано різні публікації. Як установлено, лише 18 % городян і зокрема студентської молоді, регулярно виїжджають за місто на вихідні дні. Між тим

учені встановили, що для підтримки як фізичного, так і психічного здоров'я кожна людина має проводити на природі (в лісі, на річці, в полі) мінімум 200 годин на рік. На практиці на природі люди проводять лише половину необхідного для збереження стану здоров'я часу, на повітрі – лише 10 % від загального часу, на фізичні навантаження сучасний студент витрачає всього половину тих енергетичних витрат, які потрібні для нормальної життєдіяльності організму. У той же час відомо, що в тих осіб, які займаються м'язовою роботою на повітрі, тобто фізичною працею або спортивним тренуванням, працездатність організму значно вища, ніж у тих, хто веде малорухливий спосіб життя.

Як встановлено, серед основних причин частоті захворюваності в більшості студентів насамперед називаються соціально-економічні чинники, обтяженість шкідливими звичками, відсутність уваги до профілактики здоров'я. Крім того важливо відзначити, що обсяг пізнавальної інформації для студентів постійно збільшується, зростає частка розумового навантаження, а це у свою чергу підвищує ризик появи відхилень у стані психічного здоров'я людини.

Для запобігання вищевказаним негативним явищам у системі вищої освіти застосовується низка різних заходів, орієнтованих на вирішення практичних завдань щодо збереження та зміцнення здоров'я студентської молоді й набуття нею під час навчання у вищих навчальних закладах навичок здорового способу життя. Однак, як засвідчують результати проведеного дослідження, можливості рекреаційного туризму достатньою мірою у вищих багатьох країн не використовуються.

Туризм як комплексне поняття безпосередньо стосується виховання, освіти й оздоровлення населення. З точки зору завдань збереження фізичного здоров'я найбільше значення в туризмі має різноманітна рухова діяльність у природних умовах. Зокрема рекреаційний туризм може використовуватися не лише як метод набуття навичок та умінь здорового способу життя, але й як засіб реабілітації студентів зі значними відхиленнями у стані здоров'я. Перебування протягом тривалого часу на свіжому повітрі, за активної рухової діяльності в різноманітних умовах забезпечує стимулювання організму та зміцнення здоров'я. Вагоме значення цей туризм має також як один із видів відпочинку, засіб задоволення рекреаційних потреб, таких як оздоровлення, пізнання навколишнього середовища, відновлення продуктивних сил людини, а також як складова частина охорони здоров'я й соціального розвитку особистості [6; 7].

Структурно рекреаційний туризм характеризується гнучкою та широкою програмою заходів – від походів вихідного дня до подорожей найвищої категорії складності, що дозволяє на практиці реалізовувати індивідуальний підхід до кожної особистості, дозуючи навантаження відповідно до рівня фізичного розвитку людини. Від інших видів спорту туризм відрізняється низкою особливостей, передусім масовістю, а також можливістю дозування навантажень залежно від стану здоров'я особистості, що дозволяє запобігти виникненню перевтоми. Фізичне навантаження в цьому виді туризму не буває великим і тому не перевищує можливостей організму людини, на відміну від інших видів спорту, де значні фізичні навантаження глибоко впливають на непідготовлену людину.

Причому в туристичному поході адаптація до навантажень відбувається набагато легше, оскільки людина потрапляє в первісні умови природи. Саме в таких умовах, як свідчать дані медичних досліджень, різні органи й системи організму особливо гармонійно налагоджують взаємодію. У туризмі все підпорядковано логіці активного руху, посилення фізичних навантажень за достатнього повноцінного відпочинку.

Слід також підкреслити, що оздоровлення відбувається не лише в фізичному, але й у психологічному сенсі, вдосконалюються морально-вольові якості особистості. У поході людина вчиться долати себе і бути дисциплінованою. Туристичні походи привчають людей до більш раціональної організації власного життя, бережному ставленню до часу, критичної оцінки своїх дій і дій товаришів. У період тривалого фізичного навантаження органи й системи організму починають працювати інтенсивно, що неможливо без економічності й узгодженості в діяльності цих органів і систем.

Дослідження праць учених свідчать, що після походу зникає гостра судинна реакція на навантаження у вигляді різкого підйому кров'яного тиску, причому продуктивність серця

зростає не тільки за рахунок збільшення частоти серцевих скорочень, але й за рахунок збільшення ємкості легень. Регулярні походи в поєднанні із впливом сил природи та гігієнічними факторами створюють в організмі таку базу, яка дозволяє протягом досить короткого часу швидко пристосуватися до фізичних навантажень, а отже оздоровити та фізично підготувати людину [8].

Отже, рекреаційний туризм є комплексним засобом усебічного розвитку молодого покоління в активному пізнанні та доступному поліпшенні навколишнього світу й самих себе. Окрім цього такий туризм є засобом, за допомогою якого здійснюється певна мета – пізнання навколишнього світу, випробування й пізнання самого себе і, завдяки цьому, – всебічний розвиток особистості кожного задіяного в цьому процесі студента. Основними завданнями фізичного виховання студентів шляхом залучення до рекреаційного туризму є зміцнення здоров'я, сприяння правильно організованому фізичному розвитку й загартовуванню організму тощо [9].

Варто також зазначити, що рекреаційний туризм як емоційно позитивний вид діяльності людини запобігає й виникненню перевтоми від повсякденних побутових навантажень. Це також має велике значення, оскільки, за даними медиків, у профілактиці таких хвороб, як невроз, атеросклероз, гіпертонія, вирішальне значення має попередження перевтоми – одного з основних факторів виникнення і розвитку цих хвороб. Не знімаючись вчасно і повністю, втома, накопичуючись, переходить у перевтому, що спричиняє появу різних функціональних розладів. Причому в умовах урбанізації найбільш уразливими є нервова й серцево-судинні системи організму, розлади яких (так звані нейроциркуляторні порушення) спостерігаються майже у 72 з 100 практично здорових людей у стані перевтоми. Тим часом подібні порушення нерідко переростають у судинний невроз, який передує розвитку атеросклерозу. Ліквідувати перевтому та пов'язані з нею розлади, підвищити захисні сили організму і працездатність – першочергове завдання відпочинку.

У цей же час відомо, що пасивний відпочинок не лише не зміцнює організм і не створює запасу сил, але і викликає порушення його діяльності. Зокрема експериментальним шляхом видатний російський фізіолог І. Сеченов установив, що при втомі зміна фізичних навантажень значно прискорює відновлення організму. Тому активний відпочинок у вигляді виробничої гімнастики або іншої фізичної діяльності – це надійний спосіб швидкого, майже миттєвого полегшення стану організму в умовах одноманітної роботи.

Систематична, досить інтенсивна та різноманітна м'язова робота, що тонізує й нормалізує функції нервової, м'язової й інших систем організму, є одним з ефективних засобів попередження раннього атеросклерозу, інфаркту міокарда, гіпертонічної хвороби. Тому рекреаційний туризм є універсальним засобом активного відпочинку, реабілітації як нервово-психічної, так і фізичної. Відновлювальний ефект у людей, які страждають на перевтому, а також сприятливий лікувальний вплив на ранніх стадіях атеросклерозу роблять заняття туризмом особливо цінним методом здорового способу життя. У виборі засобів і видів повноцінного відпочинку слід ураховувати не тільки їх доступність і емоційність, а й можливість якомога швидше знімати накопичену втому, тобто їх оздоровчо-відновний потенціал.

Поряд із цим слід зазначити, що ефективність використання рекреаційного туризму як засобу відпочинку залежить не стільки від кліматичних зон або сезону року, скільки від конкретних погодних умов і особливо – від організації активного відпочинку. Тривале спілкування з природою, активна фізична робота, радість від неформального дружнього спілкування, можливість відпочити від повсякденних турбот, від міського шуму, отримати відмінний заряд бадьорості і загартування роблять рекреаційний туризм одним із найкращих видів відпочинку при веденні здорового способу життя [10].

Висновки з даного дослідження. Отже, можна зробити висновок, що рекреаційний туризм є ефективним засобом не лише реабілітації, а й використання вільного часу, фізичного і духовного самовдосконалення майбутніх фахівців під час навчання у вищих навчальних закладах.

Перспективи подальших розвідок. У подальшому планується проаналізувати досвід з організації екологічного туризму китайськими вищими навчальними закладами та визначити шляхи його творчого використання для студентів України.

Список використаних джерел

1. Фролова Т. А. Экономика и управление в сфере социально-культурного сервиса и туризма: конспект лекций / Т. А. Фролова. – Таганрог : ТТИ ЮФУ, 2010 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.aup.ru/books/m204/>.
2. Экономика и организация туризма : международный туризм : учеб. пособие / [Е. Л. Драчева, Ю. В. Забаев, Д. К. Исмаев и др.; под ред. И. А. Рябовой]. – 3-е изд., испр. и доп. – М. : КНОРУС, 2009. – 565 с. .
3. Кокина Ю. В. Комплексная оценка рекреационного потенциала Волжского водного пути для развития круизного туризма : автореф. ... канд. географ. наук : 25.00.24 / Ю. В. Кокина. – М., 2012. – 26 с.
4. 郭鲁芳, 虞丹丹; 健康旅游探析[J], 北京第二外国语学院学报, 2005(03), 第66-69页。
5. Педагогіка туризму : навч. посіб. / [В. К. Федорченко, Н. А. Фоменко, М. І. Скрипник, Г. С. Цехмістрова]. – Київ : Видавничий дім «Слово», 2004. – 296 с.
6. Абуков А. Х. Туризм сегодня и завтра / А. Х. Абуков. – М. : Профиздат, 1978 – 269 с.
7. Ашмарин Б. А. Теории и методики физического воспитания / Б. А. Ашмарин, Ю.А. Виноградов, З. Н. Вяткина. – М. : Просвещение, 1991. – 287 с.
8. Евстафьев Б. В. Основные понятия теории физкультурно-спортивной деятельности : учеб. пособ. / Б.В. Евстафьев. – Ленинград : ГДОИФК, 1991. – 44 с.
9. Жищенко А. М. Заболеваемость студентов УПИ во время обучения в институте / О. М. Жищенко, Л.Г. Улько. – Уральськ, 1993. – 104 с.
10. Кирилова В. И. Туризм : учебн. пособ. / В. И. Кирилова. – М. : Просвещение, 1988. – 224 с.
11. Лу Пен. Характеристика природных ландшафтов Китая как объектов для развития рекреационного туризма / Лу Пен [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://archive.nbuv.gov.ua/portal/natural/nvb/2010_61/lu%20pen.pdf.

УДК: 316.346.2:316.36

Р.В. Чубук

ОСОБЛИВОСТІ ГЕНДЕРНИХ ВІДНОСИН В УКРАЇНСЬКІЙ СІМ'Ї

***Анотація.** У статті розглянуто деякі особливості сучасних гендерних відносин в українських сім'ях, що відбуваються під впливом зміни соціально-економічних, екологічних та інших умов. Гендерні відносини та інститут сім'ї нерозривно пов'язані між собою, оскільки сприяють позитивній гендерній соціалізації особистості, розумінню особливостей виконання гендерних ролей, що формують гендерні стереотипні уявлення.*

***Ключові слова:** сім'я, гендерні відносини, гендерні ролі.*

Chubuk R.V. Features of gendernikh relations in ukrainian family.

***Annotation.** The paper discusses some features of contemporary gender relations in Ukrainian families that are influenced by changes in the socio-economic, environmental, and other conditions. Gender relations and the family institution are inseparably linked, since they contribute to gender socialization, understanding of the gender roles characteristics that form gender stereotypes.*

***Key words:** family, gender relations, gender roles.*

Постановка проблеми у загальному вигляді. Суспільні трансформації в Україні суттєво змінюють усталені способи життєдіяльності, суспільні норми та ідеологічні конструкції, що їх визначають. З метою вивчення та осмислення змін формуються та розвиваються нові наукові напрямки. Одним із таких напрямків стали гендерні відносини та формування суспільного ставлення до них. Під впливом соціально-економічних умов деформувалися не лише репродуктивні установки жінок, але й відбулися зміни в орієнтаціях щодо шлюбу як у жінок, так і в чоловіків. Україна здавна належала до країн з високим рівнем шлюбності; в усі періоди її історії цінність шлюбу та родини в свідомості українців були завжди дуже високими. Уперше з часів Другої світової війни показник шлюбності, що був завжди досить стабільним і залежав переважно від чисельності молодого покоління, починаючи з 1992 року різко знизився. Можна припустити, що шлюби відкладаються до кращих часів, проте опитування свідчать, що більшість молоді вирішила взагалі не брати на себе відповідальності щодо створення сім'ї, оскільки вижити самотужки набагато легше.